

REPUBLIŠKA MATIČNA KNJIŽNICA

MIRKO RUPEL

1. Matične knjižnice nam je prinesel zakon o knjižnicah, objavljen pred letom dni (Uradni list LRS, št. 26/1961), in sicer razločuje občinske matične knjižnice in republiško matično knjižnico.

Ker se je kot jedro naše družbene ureditve izoblikovala občina, je kar naravno, da je bilo treba prepustiti *občini* skrb za bibliotečno politiko in da si ta za matično izbere tisto knjižnico, ki je s svojim osebjem in delom pokazala, da bo strokovno najbolje vodila druge knjižnice v občini, pa naj bo ta matična knjižnica ljudska ali študijska ali ne vem še kakšne vrste. Seveda bodo morale ljudske knjižnice prej ali slej, zlasti v naprednejših občinah, zlesti iz svoje ozke lupine, se pravi, iz ozkih prostorov in ozke, zgolj razvedrilni knjigi strežoče politike.

Če smo tako dosegli povezavo na določenem ozemlju, namreč v okviru komune, potem je z republiško matično knjižnico poskrbljeno za usklajevalno povezavo občinskih matičnih in prek njih vseh naših knjižnic. Zakon je torej postavil za matične knjižnice izrazito teritorialno načelo. V eni občini je lahko ena sama občinska matična knjižnica, v republiški ena sama republiška.

2. Z zakonom je za republiško matično knjižnico Slovenije določena Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani. To določilo je logična posledica razvoja, ki ga je ta knjižnica dosegla. Predvsem ima skoraj dvestoletno tradicijo, ima največ domačih tiskov (že od 1807 je dobivala dolžnostne izvode, čeprav le s Kranjskega), veliko starih in novejših rokopisov in precejšnje število strokovnega osebja (imela ga je tudi v preteklih časih, ko so drugod pri nas komaj poznali poklic knjižničarja). Lahko rečemo, da je že v 19. stoletju bila osrednja biblioteka ne le Kranjske, temveč tudi Slovenije. Še izraziteje je to postala po letu 1918, vsekakor pa je po letu 1945 tudi opravljala vsaj del nalog, ki so danes naložene osrednji matični knjižnici, npr. skrb za vzgojo bibliotekarskih kadrov, skrb za katalogizacijska pravila ipd. Določba zakona o republiški matični knjižnici je torej utemeljena in sama po sebi razumljiva.

3. Če hočemo razumeti bistvo in pomen matičnih knjižnic, potem je potrebno, da si ogledamo njih naloge. To so naloge, ki jih knjižnica, če naj bo matična, opravlja poleg svojih rednih opravil. Gotovo je, da so naloge občinskih in republiške matične knjižnice v bistvu enake vrste, razloček pa je v njihovi teži, odgovornosti, razsežnosti itd., zakaj občinske imajo na skrbi samo knjižnice manjšega teritorija (komune), republiške pa vse knjižnice v republiki, najčeseje kajpak preko občinskih. Tudi zakon ne razločuje posebnih nalog, ki jih imajo občinske matične knjižnice, od tistih, ki jih ima republiška matična knjižnica. V 36. členu pravi, da »se matična knjižnica na svojem območju ukvarja z vprašanji organizacije in pospeševanja knjižničarske službe in stroke, posreduje izposojno knjižničnega gradiva, vodi registracijo knjižnic in evidenco njihovega knjižničnega gradiva, pomaga pri strokovnem delu knjižničarskega osebja in skrbi za njegovo vzgojo in strokovno izpopolnjevanje«.

Oglejmo si te naloge podrobneje, in sicer predvsem glede na republiško matično knjižnico. (O nalogah občinskih matičnih knjižnic primerjaj članek Ančke Koržetove, ki je izšel v Knjižnici 1961 pod naslovom Matična knjižnica v občini.)

A. *Registracija knjižnic.* — Vsaka knjižnica mora biti registrirana pri pristojni (občinski) knjižnici in pri Narodni in univerzitetni knjižnici. Namen tega predpisa je seveda predvsem ta, da bi dobili zanesljiv seznam naših knjižnic. Nič manj važno pa ni, da bo registracija prisilila ustanovitelje, da se bodo odločili, ali res hočejo imeti pravo knjižnico ali ne. Glede registracije je namreč izšel poseben pravilnik (Uradni list LRS, št. 15/1962), po katerem mora vsaka knjižnica predložiti ustanovitveni akt, a ta je po zakonu vezan pri samostojnih knjižnicah na »mnenje za kulturo pristojnega sveta politično-teritorialne enote o možnostih in smotrnosti ustanovitve knjižnice«, z drugimi besedami, potrebni so določeni pogoji, da lahko knjižnico ustanovimo. Po mnenju sveta za kulturo in prosveto LRS (okrožnica 022-7 z dne 14. 4. 1962) so ti pogoji: 1. vsaj 500 knjižnih zvezkov (za ljudske knjižnice), vsaj 500 knjižnih zvezkov in 10 periodik (za strokovne knjižnice), vsaj 1000 knjižnih zvezkov za znanstvene knjižnice; 2. inventarna knjiga in vsaj abecedni imenski katalog; 3. poklicni knjižničarski kader, če ima ljudska knjižnica nad 2500 zvezkov, in sicer po ena strokovna moč na 10—15.000 izposojenih knjižnih zvezkov; pri strokovnih in znanstvenih knjižnicah ena strokovna moč na 5000 zvezkov; 4. pri-

meren prostor, po možnosti tudi čitalnica; 5. primerno pohištvo; 6. primerna finančna sredstva.

Tudi za nesamostojne knjižnice je potreben ustanovitveni akt, ni pa potrebno mnenje za kulturo pristojnega sveta politično-teritorialne enote; vendar bi moral tudi ustanovitelj nesamostojne knjižnice v duhu zakona o knjižnicah primerno upoštevati načela o možnosti in smotrnosti ustanovitve knjižnice.

Večina knjižnic pa nima formalnega ustanovitvenega akta. Zato jim ga morajo ustanovitelji izdati. Glede mnenja za kulturo pristojnega sveta o možnostih in smotrnosti ustanovitve knjižnice ni nikjer povedano, da bi ga bilo treba pri registraciji predložiti, to mnenje pa mora biti razvidno vsaj iz ustanovitvenega akta, sicer bomo tam, kjer smo bili, in bomo še naprej v statistikah šteli za knjižnice mrtve kupe knjig.

Pri registraciji je poleg ustanovitvenega akta treba predložiti še akt o imenovanju sveta knjižnice (pri samostojnih knjižnicah) oziroma o imenovanju kolektivnega organa (pri nesamostojnih knjižnicah) in akt o imenovanju upravnika. Matične knjižnice priložijo še odlok o imenovanju za matično knjižnico, če tega ne vsebuje že njihov ustanovitveni akt.

Registracija je naloga, ki je nobena knjižnica ne more prenesti na kako drugo knjižnico.

B. Vzgoja in strokovno izpopolnjevanje strokovnega osebja. — Vsi se zavedamo, da brez dobrih knjižničarjev ni dobrih knjižnic. Zato je vzgoja kadrov ena najvažnejših nalog matičnih knjižnic in še posebej republiške matične knjižnice. A prav vprašanje našega strokovnega kadra postaja od dne do dne bolj pereče. Ob osvoboditvi tega kadra sploh ni bilo. Res se je pozneje oblikoval, kakor so pač razmere dopuščale, a ko se je začelo naše bibliotekarstvo utrjevati, naše knjižnice postavljati na trdne temelje, smo spoznali, da nam manjka ljudi. Potrebna je postala šola, spočetka vsaj za srednji in višji kader. Žal je do danes še nismo dobili. Skrb za redno šolo je le posredna naloga republiške matične knjižnice; dokler redne šole ni, pa je dolžna, da z vsemi svojimi močmi skrbi za šolanje knjižničarskih delavcev.

To šolanje je lahko različno: obsega splošne tečaje (za vse bibliotekarske panoge) ali posebne tečaje (za posamezne panoge, npr. za katalogizacijo, za bibliografijo itd.); lahko so tečaji za začetnike ali pa so izpopolnjevalni. Tudi so tečaji za posamezne stopnje (za manipulante, knjižničarje, bibliotekarje) in celo za osebe posameznih vrst knjižnic. Sem gre tudi prakticiranje.

Glede tečajev velja pripomniti, da jih v večjem obsegu organizira republiška, v manjšem seveda tudi občinska matična knjižnica. Vendar ni potrebno, da bi tečaji večjega obsega bili samo v Ljubljani. Republiška matična knjižnica jih lahko organizira tudi drugje, v kakem večjem kraju, npr. v Kopru, v Mariboru itd. Gotovo bo v večjem kraju najti vsaj nekaj predavateljev, nekaj jih pa lahko tja pošlje republiška matična knjižnica. Laže je poslati dva, tri predavatelje v Maribor, kakor 20, 30 Mariborčanov spraviti v Ljubljani pod streho za mesec dni ali več.

Poleg splošnih in začetniških so se doslej najbolj obnesli posebni izpopolnjevalni tečaji, ki so obravnavali kako osnovno panogo, zlasti katalogizacijo. Gotovo pa bo ustrezno tudi s posebnimi tečaji. Le da zahteva več tečajev tudi več predavateljev, in menim, da je utemeljeno, če izrazim zaskrbljenost zaradi predavateljskega kadra, da ga je namreč premalo. Zato opozarjam mlajše kolege, naj se poglobijo v svojo stroko, naj se specializirajo za to ali ono panogo bibliotekarstva. Mlajšim knjižničarskim delavcem, ki so pokazali voljo do specializacije, naj se ta omogoči s štipendijami za študij v Jugoslaviji in v tujini.

Kar se prakticiranja tiče, menim, da bi morale matične knjižnice poskrbeti, da bi prakticiranje bilo kar se da načrtno bodisi v okviru občine, bodisi izven nje. Pri tem zadnjem bi lahko posredovala republiška matična knjižnica.

C. Organizacija in pospeševanje knjižničarske službe in stroke. Sem lahko pritegnemo še pomoč pri strokovnem delu knjižničarskega osebja. Oboje je pač tesno povezano in pomeni najodgovornejšo nalogo, ki je naložena matičnim knjižnicam, zlasti republiški.

Prvi pogoj, da bi republiška matica to nalogo uspešno opravljala, je stalno preučevanje bibliotekarstva sploh in posebej stanja v Sloveniji. Prvo zahteva zbiranje bibliotekarske strokovne literature z vsega sveta, drugo pa ozek stik z občinskimi matičnimi knjižnicami. Kar zadeva bibliotekarsko literaturo (revije, obravnave, priročnike, pravilnike ipd.), je z njo Narodna in univerzitetna knjižnica precej založena. Menim pa, da bi bilo na mestu, ko bi jo zbrali in izdali v seznamu, zatem pa od časa do časa seznam dopolnjevali ter prišli tako do neke vrste bibliotekarske dokumentacije. — Za preučevanje stanja na terenu in za stik z občinskimi matičnimi knjižnicami bi bili potrebni obiski v teh knjižnicah, zlasti pa posvetovanja, na katerih bi bile

zastopane občinske matične knjižnice, bodisi vse, bodisi le njih del z določenega teritorija.

Iz očitnega študija splošnih in domačih problemov bi izhajale smernice za povzdig našega bibliotekarstva. Predvsem bi bilo treba analizirati nabavno politiko naših knjižnic, zlasti tistih, ki so najbolj splošne. Najbrž bi se pri tem pokazalo — tako sodim — da marsikje še capljamo za našim družbenim razvojem. Zato bo treba misliti na anotirane bibliografije, na priporočilne sezname, da bodo knjižničarji v zadnji knjižnici vedeli, kaj se izdaja v Sloveniji in v Jugoslaviji, še posebej, kaj bi jim prav prišlo za njihove bralce. Študij nabavne politike v strokovnih knjižnicah bo nemara pokazal, da bo treba misliti na koordinacijo nabav, posebno pri periodikih. Prvi korak je bil storjen, ko je Narodna in univerzitetna knjižnica pred dvema letoma izdala »Seznam časopisov, ki jih prejema znanstvene in strokovne knjižnice v Ljubljani«. Še letos pa bo izšel tak seznam, ki bo zajel znanstvene in strokovne knjižnice vse Slovenije.

Republiška matična knjižnica bo razmišljala o moderni obliki propagiranja knjige, o pridobivanju bralcev, sestavljala potujoče razstave, pridobivala predavatelje, da bi šli na teren, pripravljala diapozitive za predavanja ipd.

Tudi s svojim bibliografskim delom bo republiška matična knjižnica lahko podprla delo na terenu. Tu ni treba obširneje govoriti o letni bibliografiji, saj je ta vsakemu knjižničarju potrebna in bi morala biti v vsaki količini organizirani knjižnici. Bibliografija člankov v njej je predragoceno gradivo za vsakršne informacije. Seveda bi bilo želeto, da bi hitreje izhajala. Mesečna bibliografija pa, ki že zdaj dokaj redno izhaja, bi lahko dobila še anotacije, kakor je bilo že zgoraj nakazano.

Republiška matična knjižnica bo, dalje, morala skrbeti za katalogizacijska pravila tako za abecedni kakor za stvarni katalog. Imeti pa bo morala pred očmi, da se dajo taka pravila aplicirati tudi za manj zahtevno uporabo in da je treba poskrbeti tudi za primerno skrčene priročnike. Pa ne samo za katalogizacijo, tudi za druge tehnične posle bi kazalo iskati enotnih, a kar se dá preprostih prijemov, prav tako za razne obrazce, za statistike itd. Razmisliti bi kazalo o osrednjem tiskanju ali razmnoževanju katalognih listkov za slovenske publikacije. Potem je tu oprava knjižnic; tudi za to naj bi skrbela matična knjižnica, da bi se standardno izdelovala po najnovejših in praktičnih načelih; tako ne bi knjižnice imele posebnih skrbi in stroškov za načrte, ki bi navsezadnje bili morda celo zastareli.

Republiška matična knjižnica bo lahko pomagala s svojim fotografskim laboratorijem. Opozarjala bo na važnost zaščite knjižnega gradiva in opravljala konservatorske storitve. Tudi naj bi pomagala tisti matični knjižnici, ki bi dobila od kake založbe na ponudbo publikacije, namenjene za predelavo v papir, da bi se ponudba razglasila tudi drugim knjižnicam, zlasti če bi se prva knjižnica ne mogla odločiti, da bi sama odkupila večjo količino takega gradiva.

Če so vse naštetе naloge kar splošne, se pravi, da veljajo za vse knjižnice in jih bo v veliki meri opravljala republiška matična knjižnica že zato, da se enako delo ne bi po nepotrebem opravljalo na več krajih, pa je še, rekel bi, individualna pomoč, pomoč posamezni knjižnici. Ko bomo dobili občinske matične knjižnice z visoko strokovno ravniyo, bodo lahko te dajale v posameznih knjižnicah strokovno pomoč knjižničarskemu osebju. Žal pa bodo vsaj še nekaj let nekatere občinske matične knjižnice same potrebne strokovne pomoči, zato bo treba organizirati inštruktorsko službo. To je razumeti takole: če kje na terenu zahtevajo strokovne pomoči — zahteva jo lahko vodja knjižnice ali njen svet ali občinski odbor — potem mora republiška matična knjižnica poslati inštruktorja, ki bo dal pomoč. To ne pomeni, da bi inštruktor moral biti uslužbenec matične republiške knjižnice, temveč je tudi lahko strokovnjak v kateri koli knjižnici. Republiška matična knjižnica bo izmed, recimo, deset strokovnjakov, ki jih bo imela v razvidu, poslala tistega, ki bo najbolj ustrezal za tisto vrsto knjižnice in bo tisti knjižnici prostorno najbližji. Poudariti pa je treba, da niso inštruktorji nikaki nadzorniki in da obiščejo kako knjižnico le na izrečno željo, ki mora priti s terena.

Inštruktorska pomoč obsega marsikaj izmed tega, kar smo že prej navedli, a značilno zanjo je — ponavljam — da se tiče le posamezne knjižnice ali njenega osebja. Tu so katalogizacijski problemi, uvedba kake tehnične novosti, reorganizacija, zaidalni načrti, oprema, ureditev čitalnice itn., skratka vse, kar se od časa do časa pokaže v razvoju in napredovanju kake knjižnice problematičnega, pa tega knjižnica sama ne more ali si ne upa rešiti. Kdaj pa kdaj bo inštruktor na terenu dobrodošel tudi zaradi intervencije pri občinskih organih za kulturo, ker bo le-te laže prepričal o tej ali oni potrebi knjižnice kakor domači knjižničar. Lahko bo tudi nasvetoval in pripravil sodelovanje knjižnice in drugih kulturnih ustanov ali organizacij na terenu, kolikor v tem že ni uspela krajevna knjižnica sama.

Inštruktorsko delo pa bo še z drugega vidika koristno, zakaj na podlagi njegovih izkušenj bo republiška matica lahko poskrbela za skupne nasvete in ukrepe, ki bodo koristili vsemu našemu bibliotekarstvu.

Č. Evidenca knjižničnega gradiva. — Po zakonu o knjižnicah vodi matična knjižnica tudi evidenco knjižničnega gradiva drugih knjižnic. To določilo je precej splošno in se dá različno razlagati. Ali gre za sestavo centralnega kataloga ali zgolj za splošen razvid knjižnega sklada, za nabavno politiko, o čemer smo že prej govorili? Ali gre morda za republiški centralni katalog ali naj bi tak katalog bil v vsaki občini? Menim, da spričo stanja, v katerem so danes naše knjižnice, ne bi razlagali citiranega mesta v zakonu kot dolžnost, da imej vsaka občinska matična knjižnica svoj centralni katalog. Tak centralni katalog tudi ne bi imel pravega smisla, če bi vanj spravili popis vsega gradiva ljudskih knjižnic, saj je večji del tega gradiva nestalen. Seveda pa ni ovire, da si ne bi tudi občinska matična knjižnica omislila centralnega kataloga recimo za določeno vrsto strokovne literature, važne za tisto občino. Tudi ne bomo spreminjali dosedanje organizacije republiškega centralnega kataloga (centralnega kataloga knjižnic LRS), ki se je izkazala za dobro ter omogoča evidenco tako tuje strokovne in znanstvene literature kakor tudi domače, kolikor je je za stalno spravljene v naših knjižnicah, in sicer trojno evidenco: v republiškem centralnem katalogu pri Narodni in univerzitetni knjižnici, v republiških (centralnih) specialnih knjižnicah (pri centralni tehniški, centralni medicinski itd.) in v okrajnih središčih pri študijskih knjižnicah. Ni pa dvoma, da se bodo študijske knjižnice s pridom obračale za pomoč na občinske matične knjižnice, da bi laže zbrale gradivo za centralni katalog.

D. Posredovanje pri izposoji knjižničnega gradiva. — Za izposojanje knjig med knjižnicami v Sloveniji je nedavno izšlo posebno navodilo sveta za kulturo in prosveto (Uradni list LRS, št. 15/1962). Bistvena določila so: v izposojevalno mrežo se lahko vključi samo registrirana knjižnica, vključitev mora sporočiti republiški matični knjižnici; knjižnice si lahko neposredno med seboj izposojajo; če pa ne vedo, kje je zaželeno knjiga, se obrnejo na kako študijsko knjižnico ali na Narodno in univerzitetno knjižnico in ta lahko posreduje na podlagi centralnega kataloga. Za izposajo iz drugih republik ali iz tujine skrbi predvsem republiška matična knjižnica.

Pri nas je medbibliotečna izposoja slabo razvita. Pa tudi ne bo prav, če se bo tako razvila, da si bodo knjižnice izposojale samo iz Narodne in univerzitetne knjižnice, ne da bi se poprej obrnile na svojo občinsko matično ali na bližnjo študijsko knjižnico.

4. Ko smo tako onisali naloge republiške matične knjižnice, ne bo odveč, če spregovorimo še o razmerju republiške do občinskih matičnih knjižnic. Dejal sem že, da so oboje naloge v bistvu enake, le da so naloge republiške matične knjižnice splošnejše, širše, a poklicana je predvsem, da povezuje in usklajuje delo občinskih matičnih knjižnic in preko njih delo vseh slovenskih knjižnic, kolikor se to delo uskladiti in povezati more in mora. Zato bo treba najti stalno obliko sodelovanja med republiško in občinskimi matičnimi knjižnicami. Menim, da bi bila najprimernejša oblika sodelovanja v posvetovanjih, ki bi jih, recimo dvakrat na leto, sklicevala republiška matična knjižnica. Iz takega kontakta bi nastale smernice za delo občinskih matičnih knjižnic, a hkrati bi republiška matična knjižnica dobivala s terena pobude za reševanje najaktualnejših problemov.

Tu je treba še povedati, da sme republiška matična knjižnica del svojih nalog pogodbeno in s soglasjem sveta za kulturo in prosveto prenesti na druge ustrezne knjižnice (35. člen zakona o knjižnicah). Pri tem gre predvsem za prirejanje večjih tečajev izven republiškega centra, za inštruktorje, ki jih Narodna in univerzitetna knjižnica sama nima v zadostnem številu ali ne za posebne vrste knjižnic (bolniških, tehniških itd.), potem za stalno skrb za take knjižnice, za občasno pomoč specialnim knjižnicam, za ureditev potujočih razstav, za pomoč pri zbiranju gradiva za centralni katalog ali za posebne bibliografije itd.

5. Po teh bolj ali manj teoretičnih izvajanjih naj povemo še, kaj je doslej bilo storjeno, da bi matične knjižnice zaživele, zlasti pa republiška. Narodna in univerzitetna knjižnica je bila prav v letu 1962 v precejšnji stiski z osebjem, pa ni mogla začeti kakih posebnih, novih akcij, ki jih zahteva matičnost. Seveda je še prirejala tečaje (letos kar dva), sodelovala pri pravilniku o registraciji knjižnic in navodilu o medbibliotečni izposoji, dala svoje uslužbenke na razpolago za republiško inštruktorsko mrežo pri svetu za kulturo, sprejemala praktikante ipd. V načrtu je tudi, da bi Narodna in univerzitetna knjižnica sklicala posvetovanje vodij občinskih matičnih knjižnic iz vse Slovenije, a žal se je doslej registriralo izmed 2175 knjižnic, kolikor jih je v

Sloveniji po podatkih statističnega urada, vsega 15, med njimi samo štiri matične (a občin je vsaj 65!).

In vendar je Svet za kulturo in prosveto že 19. januarja 1962 naslovil okrožnico vsem okrajnim in občinskim ljudskim odborom glede ustanovitve matičnih knjižnic. Potem je 10. maja izšel pravilnik o sestavi in vodenju registra knjižnic (Uradni list LRS št. 15/1962) in v zvezi z njim druga okrožnica sveta za kulturo in prosveto vsem okrajnim in občinskim ljudskim odborom (14. aprila 1962), ki se tiče registracije in kriterijev, kaj naj se smatra za knjižnico. Tretja okrožnica sveta za kulturo in prosveto vsem občinskim ljudskim odborom z dne 9. junija 1962 je spet opozarjala na registracijo.

Znano pa je, da so postale matične še več ko samo tiste štiri knjižnice, ki so doslej registrirane pri Narodni in univerzitetni knjižnici. Nikakor ne gre več odlašati z registracijo. Morda ni odveč, če tu ponovim, kaj vse je potrebno za registracijo:

— za *samostojne knjižnice*: a) ustanovitveni akt z mnenjem za kulturo pristojnega sveta politično-teritorialne enote o možnostih in smotrnosti ustanovitve knjižnice; b) akt o imenovanju oz. izvolitvi sveta knjižnice; c) akt o izvolitvi upravnega odbora, če ga knjižnica ima; č) akt o imenovanju upravnika;

— za *nesamostojne knjižnice*: a) ustanovitveni akt; b) akt o imenovanju kolektivnega organa, če ga knjižnica ima; c) akt o imenovanju upravnika;

— za *matične knjižnice*: poleg zgoraj navedenih aktov še akt o imenovanju za matično knjižnico.

Ustanovitveni akt pošlje ustanovitelj, vse drugo upravnik, in sicer v overovljenih prepisih.

Opozorim naj še, kako je z medbibliotečno izposajo. Kljub določilu v že omenjenem navodilu o izposojanju knjig med knjižnicami v LRS, ki pravi: »Knjižnica, ki se želi vključiti v medknjižnično izposojevalno mrežo, sporoči to Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani« — kljub temu določilo so se doslej oglasile le štiri knjižnice. Gotovo je, da bo treba medbibliotečno izposajo razširiti. Zavedajmo se, da smo knjižničarji zaradi bravev, da je naša dolžnost ustrezati jim. Opozarjal sem že, da si lahko vsaka knjižnica, naj bo še tako majhna — le urejena mora biti! — izposodi za svoje brave knjige iz največje knjižnice. Pri tem ni treba nobene posebne prošnje, zadošča le, da knjižnica, ki si želi izposoditi, izpolni obrazec (obrazce ima Narodna in univerzitetna knjižnica in jih lahko vsaka knjižnica naroči) in ga pošlje tja, kjer meni, da imajo knjigo.

Jasne so nam naloge, ki nam jih matičnost nalaga, zavedamo se tudi težav, ki jih bo treba še premagati, toda zavedajmo se tudi, da imamo zdaj možnost povzdigniti naše bibliotekarstvo. Zato apeliram na vas, da se vsi lotimo dela. Ne odnehajmo, da dosežemo, kar določa zakon! Apeliram pa tudi na svete za kulturo in na občinske svete, da store svojo dolžnost in podpro naše prizadevanje za okrepitev našega bibliotekarstva. Zakaj navsezadnje ne gre zgolj za matičnost, za registracijo ali za to in ono knjižnico, gre za vse več: za povzdig slovenske kulture!

ORGANIZACIJSKA PROBLEMATIKA STROKOVNIH KNJIŽNIC

STANISLAV KOS

Problematiko strokovnih knjižnic bi lahko zajeli z več vidikov, na primer z vidika knjižničarskega dela v strokovnih knjižnicah, ko bi obravnavali probleme akcesije, katalogizacije ter druge sorodne probleme; ker pa se le-ti bistveno ne razlikujejo od problemov strokovnega dela v drugih knjižnicah, bi nam govorjenje o tem ne moglo odkriti kaj posebno novega, saj to problematiko iz vsakdanje prakse prav dobro poznamo. Obravnavanje take problematike je končno predmet tečajev za knjižničarje strokovnih knjižnic.

Naša tema omejuje problematiko strokovnih knjižnic zgolj na organizacijsko problematiko. Če bi pod organizacijo strokovnih knjižnic razumeli zopet interno organizacijo knjižničarske službe v strokovni knjižnici, bi se vrnili k problematiki strokovnega dela, kar smo kot predmet obravnave že izključili. Gre torej za splošno organizacijsko problematiko strokovnih knjižnic; zato je namen obravnave, da opozori na nekatere osnovne probleme, katere srečujemo ob pomoči, ki jo skušamo nuditi pri organizaciji strokovnih knjižnic. Po drugi strani pa je namen obdelave te teme, da ob splošnih ugotovitvah konkretnega stanja v strokovnih knjižnicah (nadrobna analiza konkretnega stanja pred zaključkom posvetovanj o strokovnih knjižnicah še ni mogoča) nakaže nekaj smernic za rešitev teh osnovnih problemov.

Pred dobrim mesecem, v začetku oktobra 1962, je bil v Ljubljani seminar za predsednike občinskih odborov SZDL. Ena izmed tem, katerim je bil seminar posvečen, se je glasila: vključevanje znanstvenoraziskovalnega dela v gospodarsko prakso.